

Motion till riksdagen
2006/07:Sf221

av LiseLotte Olsson m.fl. (v)

Arbetskadeförsäkringen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att ge socialförsäkringsadministrationen i uppdrag att analysera uppbyggnad och handläggning av arbetskadeförsäkringen ur ett könsperspektiv.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om utbildning av försäkringskassornas personal i genuskunskap.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om förändringar i högskoleförordningens examensordningar.¹

¹ Yrkande 3 hänvisat till UbU.

Fel! Okänt namn på

Bakgrund

Under den tid som arbetsskadeförsäkringen funnits har en rad grundläggande problem vad gäller handläggning såväl som tillämpningen av försäkringen kunnat ringas in. Detta hänger bl.a. samman med de komplexa och svåra bedömningar som ofta måste göras i arbetsskadeärenden. För att värna likvärdigheten och rättssäkerheten i försäkringen finns ett stort behov av kunskapsutveckling om dessa ärendeslag inom sjukförsäkringsadministrationen.

1993 skedde en skärpning av bevisreglerna i arbetsskadeförsäkringen. Samtidigt slopades också i princip arbetsskadesjukpenningen. Till skillnad från sjukförsäkringen utgjorde nu arbetsskadesjukpenningen 100 % av den sjukpenninggrundande inkomsten upp till ett visst högsta belopp.

Den 1 juli 2002 reformerades arbetsskadeförsäkringen från att göra bedömningar i två steg till endast ett. Detta innebar även en viss uppmjukning av bevisreglerna. Den bedömningsgrund som man härmed utgår ifrån är ”övervägande skäl” i stället för som tidigare ”mycket hög grad av sannolikhet”. Lagstiftarnas avsikt med reformen var att härigenom öka rättvisan i systemet. Vänsterpartiet menar att bevisregler och arbetsskadebegrepp ska utformas så att arbetsskadeförsäkringen ska ge ett reellt skydd vid arbetsrelaterade skador och utformas på ett sådant sätt att kvinnor inte diskrimineras när det gäller att få sjukdomstillstånd godkända som arbetsskador.

Könsdiskriminerande inslag i arbetsskadeförsäkringen

Enligt en rapport från Arbetslivsinstitutet från 2004 nekade Försäkringskassan kompensation till två tredjedelar av alla kvinnor som år 2001 ansökte om livskaderänta på grund av yrkesskada eller sjukdom orsakad av arbetet. Detta skedde medan endast hälften av männen nekades kompensation. Av 13 300 kvinnor som ansökte om kompensation för yrkesskada eller sjukdom orsakad av arbetet beviljades ca 4 200 livskaderänta. Av 14 900 män som ansökte om samma sak var det 7 000 som beviljades ersättning. Av denna rapport framgår att könsskillnaderna är mycket stora när det gäller vilken kompensation män respektive kvinnor beviljas efter anmäld skada eller sjukdom som orsakats av arbetet. Dessutom går det av denna studie att finna stora regionala variationer på hur försäkringskassorna beviljar kvinnor respektive män kompensation.

Dessa mycket omfattande könsskillnader går inte att bortförklara. Det är ett strukturellt och mycket allvarligt problem att bedömningarna vilar på ett antagande om att kvinnors arbetsskador skulle vara av mindre allvarlig art än mäns. Kvinnor är t.ex. starkt överrepresenterade när det handlar om förslitnings- och belastningsskador vilka är starkt relaterade till ansträngande och enformiga arbetsställningar. Kvinnor med bl.a. dessa typer av symtom har haft svårt att få sina sjukdomstillstånd godkända som arbetsskador.

De förändringar av försäkringen som gjordes 2002 hade som ett av flera huvudsyften att rätta till dessa könsskillnader. Den proposition som låg bakom regelförändringarna slår också fast att arbetsskadeförsäkringen ska utformas på ett sådant sätt att kvinnor inte diskrimineras när det gäller att få sina sjukdomstillstånd godkända som arbetsskador. Här anges att ”sänkt beviskrav för skadlighetsbedömningen torde i förening med den princip som enligt fast praxis gäller, nämligen att den försäkrade skall bedömas utifrån sina fysiska och psykiska förutsättningar, enligt regeringens bedömning leda till att kvinnor i högre utsträckning än i dag kan få sina skador godkända som arbetsskador” (prop. 2001/02:81).

Önskat resultat har inte uppnåtts. Försäkringskassan konstaterar i rapporten Alltjämt ojämnt – Hur kvinnor och män nyttjar socialförsäkringen från 2005 att handläggares attityder till och kunskaper om kvinnors och mäns livsvillkor spelar en central roll i beredningen och bedömningen av ärenden. För att bemöta de brister som finns i handläggningen fick Försäkringskassan i uppdrag att utarbeta en plan för arbetet med att integrera könsperspektivet i tillämpningen av socialförsäkringen. Denna plan definierade sedan fyra åtgärdsområden: lika tillämpning, utbildning och kompetensutveckling, styrning samt attityder och värderingar. Vänsterpartiet välkomnar att dessa åtgärder vidtagits av Försäkringskassan och menar att det systematiska arbete som man härigenom åtagit sig uttryckligen bör inriktas på att söka och avskaffa alla könsdiskriminerande inslag i Försäkringskassans bedömningar. Det är därför mycket viktigt att regeringen i kommande uppdrag tydliggör socialförsäkringsadministrationens ansvar för att analysera könsdiskriminerande inslag både vad gäller arbetsskadeförsäkringens uppbyggnad och i handläggningen av ärendeslaget. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vidare är det nödvändigt med ökad kunskap om könsskillnader generellt bland Försäkringskassans personal. Det är i detta sammanhang viktigt att betona att ett stärkt genusperspektiv som integreras i ärendehanteringens både teoretiskt och metodologiskt syftar emellertid till att komma till rätta med könsrelaterade problem av en mer strukturell art än enbart bemötandefrågor. Det är avgörande för att värna likvärdigheten och rättssäkerheten i bedömningarna att Försäkringskassans personal har en tillräckligt fördjupad kunskap om de arbetsskaderisker som kan prägla kvinnodominerade yrken. Försäkringskassornas personal i allmänhet och handläggare i arbetsskadeärenden i synnerhet bör därför erbjudas utbildning i genuskunskap. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I dag utbildas läkare i ämnet försäkringsmedicin – en utbildning som dock helt saknar genusperspektiv. Detta har påverkan på de intyg som läkare skriver, bl.a. i fråga om arbetsskador. Vidare är det högst anmärkningsvärt att doktorernas ST-utbildning i dag i stort sett helt saknar genusperspektiv. För att bedömningen av kvinnors arbetsskador ska få rättvis bedömning och adekvat behandling är det viktigt att även läkare ges motsvarande utbildning i genuskunskap som ovan. Därför bör nödvändiga förändringar göras i högskoleförordningens examensordningar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 29 oktober 2006

LiseLotte Olsson (v)

Torbjörn Björlund (v)

Kalle Larsson (v)

Gunilla Wahlén (v)

Josefin Brink (v)

Kent Persson (v)

Alice Åström (v)